

STANOVISKO GENERÄLNÍHO ADVOKÄTA

F. G. JACOBSE

přednesené dne 16. prosince 2004¹

1. Projednávaná věc se v podstatě týká otázky legality zákazu, jenž vstoupí v platnost v roce 2007 a jenž se vztahuje na používání názvu odrůdy révy „Tocai friulano“ a jeho synonyma „Tocai italico“ na vinných etiketách v Itálii². Základem pro tento zákaz je dohoda mezi Společenstvím a Maďarskem směřující k ochraně maďarského zeměpisného označení „Tokaj“.

s Maďarskem, že tento zákaz odporoval ostatním ustanovením dohody, že dohoda byla založena na nesprávném vyjádření skutečnosti, a tudíž relevantní ustanovení je neplatné z pohledu mezinárodního práva, že zákaz byl nahrazen dohodou TRIPS⁴ a že zákaz je v rozporu s vlastnickým právem chráněným Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv⁵ a Listinou základních práv Evropské unie⁶.

2. Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia (autonomní region Friuli-Venezia Giulia) a Agenzia Regionale per lo Sviluppo Rurale (ERSÄ) (Regionální agentura pro rozvoj venkova) („žalobci“) podali žalobu u Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Regionální správní soud pro Lazio) požadující zrušení vnitrostátního předpisu³, který v podstatě přejímá tento zákaz. Žalobci především uplatňují, že Společenství nemělo pravomoc uzavřít takovou dohodu

I – Dohoda o přidružení

3. Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Žalobci uvedli, že název „Tocai italico“ není dále používán; odkazují na něj tedy pouze tehdy, kdy se jeví jako relevantní nebo užitečný.

3 — Ministerství nařízené ze dne 26. září 2002 týkající se, odchýlně od čl. 19 odst. 1 písm. c) nařízení Komise (ES) č. 753/2002, vnitrostátních podmínek použití názvů odrůd révy a jejích synonym včetně zeměpisného označení, uvedených v příloze II tohoto nařízení, které mohou být uvedeny na etiketě jakostních vín s. o. a italských IGT vín.

4 — Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, která je obsažena v příloze 1C Dohody o založení Světové obchodní organizace; schválená jménem Evropského Společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986-1994) (Úř. věst. 1994, L 336, s. 1). Relevantní ustanovení jsou uvedena v bodech 80 až 82 níže.

5 — Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, přijatá dne 4. listopadu 1950; První protokol přijatý dne 20. března 1952. Relevantní ustanovení je obsaženo v bodu 92 níže.

6 — Listina základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. 2000, C 364, s. 1). Relevantní ustanovení je obsaženo v bodu 94 níže.

členskými státy na jedné straně a Maďarskou republikou na druhé straně („dohoda o přidružení“) byla podepsána dne 16. prosince 1991 a jménem Společenství byla schválena rozhodnutím 93/742/Euratom, ESUO, EHS⁷.

význam jako v článku 36 Smlouvy o ES a že zahrnuje zvláště [...] zeměpisná označení [...].“

4. Projednávaný případ se netýká podstaty dohody o přidružení. Nicméně tato dohoda je relevantní, jelikož se předkládající soud dotazuje, zda poskytuje vhodný a dostatečný právní základ pro další dohodu mezi Společenstvím a Maďarskem, která je přímo dotčená a přezkoumána níže⁸. V tomto kontextu zmiňuje předkládající soud následující ustanovení dohody o přidružení.

6. Odstavec 5 přílohy XIII dohody o přidružení uvádí:

„Ustanoveními této přílohy a ustanoveními čl. 74 odst. 1, které se týkají duševního vlastnictví, není dotčena pravomoc Evropského hospodářského společenství a jeho členských států v oblasti průmyslového, duševního a obchodního vlastnictví.“

5. Třinácté společné prohlášení připojené k závěrečnému aktu, jímž byla přijata dohoda o přidružení⁹, stanoví:

II – Dohoda o názvech vín

„Strany se dohodly na tom, že pro účely této dohody o přidružení má „duševní, průmyslové a obchodní vlastnictví“ mít podobný

7. Dohoda mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín („dohoda o názvech vín“) byla jménem Společenství schválena rozhodnutím 93/724/ES¹⁰ a podepsána dne 29. listopadu 1993.

7 — Rozhodnutí Rady a Komise ze dne 13. prosince 1993 o uzavření Evropské dohody mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Maďarskou republikou na druhé straně (Úř. věst. 1993, L 347, s. 1); dohoda o přidružení je přiložena k rozhodnutí.

8 — V odstavcích 7 až 15.

9 — Úř. věst. 1993 L 347, s. 259.

10 — Rozhodnutí Rady ze dne 23. listopadu 1993 o uzavření dohody mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín (Úř. věst. 1993, L 337, s. 93); dohoda o názvech vín je přiložena k rozhodnutí.

A – *Rozhodnutí 93/724*

9. Článek 1 rozhodnutí 93/724 stanoví:

8. Preambule rozhodnutí 93/724 stanoví:

„Dohoda mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín, protokol, výměna dopisů a prohlášení připojená k této dohodě, jsou tímto schváleny jménem Společenství [...]“ *(neoficiální překlad)*

„S ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména její článek 113 [...]

B – *Dohoda*

Vzhledem k tomu, že dohoda vyjednaná mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín umožní přijetí účinnějších opatření k vyloučení nekalé hospodářské soutěže v obchodě, zajistí vyšší úroveň ochrany spotřebitele a podpoří obchod s vínem mezi smluvními stranami; a že je proto žádoucí schválit uvedenou dohodu;

10. Preambule dohody o názvech vín zahrnuje následující text:

„S ohledem na [dohodu o přidružení] [...]

[...]

[...]

Vzhledem k tomu, že ustanovení dohody jsou přímo spojená s opatřeními v rámci společné obchodní a zemědělské politiky, uvedená dohoda musí být uzavřena na úrovni Společenství.“ *(neoficiální překlad)*

S ohledem na zájem obou smluvních stran na vzájemné ochraně a kontrole názvů vín“. *(neoficiální překlad)*

11. Článek 4 dohody o názvech vín uvádí: — nemohou být použity jinak než za podmínek stanovených maďarskými právními předpisy.

„1. Následující názvy jsou chráněny:

- [...] 4. Ochrana zakotvená v odstavci 1 se rovněž použije na názvy i tehdy, kdy je uveden pravdivý původ vína nebo kdy zeměpisné označení nebo tradiční výraz jsou použity v překladu nebo doplněny delokalizujícími pojmy ‚druh‘, ‚typ‘, ‚styl‘, ‚imitace‘, ‚způsob‘, ‚ochranná známka‘ a podobně.
- (b) v případě vín pocházejících z Maďarska:

[...]

5. V případě homonymních nebo totožných zeměpisných označení:

- zeměpisná označení a tradiční výrazy obsažené v příloze [...]

[...]

- (a) pokud jsou dvě označení chráněná touto dohodou homonymní nebo totožná, je třeba chránit každé označení, za předpokladu, že:

3. Ve Společenství, chráněné maďarské názvy:

- jsou vyhrazeny výlučně pro vína pocházející z Maďarska, ke kterým se vztahují,
a — dotýčný zeměpisný název byl tradičně a soustavně užíván pro popis a obchodní úpravu vína vyrobeného v zeměpisné oblasti, na kterou odkazuje,

- víno není nepravdivě prezentováno spotřebitelům jako pocházející z území druhé strany;

14. Po odkazu na dohodu o názvech vín výměna dopisů uvádí:

[...]“ (*neoficiální překlad*)

12. Příloha dohody o názvech vín („Seznam chráněných názvů vín uvedených v článku 4“) uvádí „Tokaj“ v části B („Vína pocházející z Maďarské republiky“), v odstavci I („Zeměpisná označení“), v bodě 3.4. Příloha nezahrnuje „Tocai friulano“ nebo „Tocai italico“ v části A („Vína pocházející ze Společenství“).

„1. V průběhu přechodného období třinácti let od vstoupení uvedené dohody v platnost nebude použití této dohody bránit zákonnému používání názvu ‚Tocai‘ pro popis a obchodní úpravu některých italských jakostních vín s. o. [vyrobených ve stanovené pěstitelské oblasti] v souladu s následujícími podmínkami.

Aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení práva Společenství, a případně jakákoli více omezující vnitrostátní ustanovení, víno musí být:

C – *Výměna dopisů*

- získáno z odrůdy révy ‚Tocai friulano‘;

13. Výměna dopisů týkající se článku 4 dohody o názvech vín („výměna dopisů“) ¹¹, podepsané dne 29. listopadu 1993, je jedním z dokumentů, na který odkazuje článek 1 rozhodnutí 93/724 ¹².

- plně vyrobeno z hroznů sklizených v italských regionech Veneto a Friuli;

11 — Výměna dopisů týkající se článku 4 dohody mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín (Úř. věst. 1993, L 337, s. 169).

12 — Uvedeno v bodu 9 výše.

[...]

3. Rozumí se, že dotyčná jakostní vína s. o. označená a obchodně upravená v souladu s příslušnými předpisy před skončením přechodného období uvedeného v bodu 1 mohou být uvedena na trh až do vyčerpání zásob.

nebyly vědomy žádného zvláštního případu, na něž by se mohla použít ustanovení tohoto článku [...]“ (*neoficiální překlad*)

4. Aniž jsou dotčena ustanovení, na která odkazuje bod 3, možnost používání názvu „Tocaí“ v souladu s podmínkami zakotvenými v bodu 1 zanikne na konci přechodného období uvedeného v tomto bodu.

III – Příslušná právní úprava Společenství v době uzavření dohody o názvech vín

[...]“ (*neoficiální překlad*)

A – Nařízení (EHS) č. 822/87

D – Společné prohlášení

16. Základním nařízením o společné organizaci trhu s vínem v roce 1993 bylo nařízení (EHS) č. 822/87¹⁴.

15. Podle společného prohlášení týkajícího se čl. 4 odst. 5 dohody¹³ („společné prohlášení“), jenž je rovněž jedním z dokumentů, na který odkazuje článek 1 rozhodnutí 93/724:

17. Článek 13 nařízení č. 822/87 umožnil Komisi přijmout podrobná pravidla pro zatřídění odrůd révy do doporučených odrůd, schválených odrůd a dočasně schválených odrůd.

„Co se týče čl. 4 odst. 5 písm. a) smluvní strany konstatovaly, že v době vyjednávání si

14 — Nařízení Rady (EHS) ze dne 16. března 1987 o společné organizaci trhu s vínem (Úř. věst. 1987, L 84, s. 1), zrušeno a nahrazeno nařízením Rady (ES) č. 1493/1999 ze dne 17. května 1999 o společné organizaci trhu s vínem (Úř. věst. 1999, L 179, s. 1; Zvl. vyd. 03/26, s. 25).

13 — Úř. věst. 1993, L 337, s. 171.

18. Článek 63 nařízení č. 822/87 stanovil: nařízení č. 337/79, seznam obsažený v příloze nařízení č. 3800/81 zůstal, přičemž jeho platnost nadále vyplývala z článku 13 nařízení č. 822/87.

„1. Pro účely uvádění do oběhu ve Společenství dovezená vína se zeměpisným označením určená pro přímou lidskou spotřebu mohou být pod podmínkou vzájemnosti kontrolována a chráněna tak, jak je stanoveno [v článku 15 nařízení (EHS) č. 823/87] ohledně jakostních vín s. o.

2. Odstavec 1 bude proveden smlouvami s relevantními třetími zeměmi vyjednanými a uzavřenými dle postupu zakotveného v článku 113 Smlouvy.“ *(neoficiální překlad)*

20. Tocai friulano je na seznamu obsaženém v příloze nařízení č. 3800/81 týkajícím se doporučených nebo schválených odrůd révy v následujících oblastech severní a střední Itálie: Brescia, Mantova, Varese, Padova, Rovigo, Treviso, Venezia, Verona, Vicenza, Gorizia, Pordenone, Udine, Bologna, Ferrara, Ravenna, Ascoli Piceno¹⁷, Perugia, Terni¹⁸, Viterbo, Chieti, Aquila, Pescara, Teramo a Sassari.

B – Nařízení č. 3800/81

19. Zatřídění odrůd révy bylo v roce 1993 upraveno nařízením Komise č. 3800/81¹⁵, jež bylo původně založeno na nařízení Rady č. 337/79 o společné organizaci trhu s vínem¹⁶. Ačkoli nařízení č. 822/87 zrušilo

C – Nařízení č. (EHS) 823/87

21. Nařízení Rady č. 823/87¹⁹ zakotvilo pravidla pro jakostní vína vyrobená ve stanovených pěstitelských oblastech

15 — Nařízení Komise (EHS) č. 3800/81 ze dne 16. prosince 1981, které stanoví zařazení odrůd révy (Úř. věst. 1981, L 381, s. 1), zrušeno nařízením Komise (ES) č. 1227/2000 ze dne 31. května 2000, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem, jež se týká produkčního potenciálu (Úř. věst. 2000, L 143, s. 1).

16 — Nařízení Rady (EHS) ze dne 5. února 1979 (Úř. věst. 1979, L 54, s. 1).

17 — Doplněná nařízením Komise (EHS) č. 1543/89 ze dne 2. června 1989 (Úř. věst. 1989, L 151, s. 16).

18 — Doplněná nařízením Komise (EHS) č. 3369/92 ze dne 24. listopadu 1992 (Úř. věst. 1992, L 342, s. 11).

19 — Nařízení Rady (EHS) ze dne 16. března 1987, kterým se stanoví zvláštní předpisy pro jakostní vína vyrobená ve stanovených pěstitelských oblastech (Úř. věst. 1987, L 84, s. 59), ve znění zejména nařízení Rady (EHS) č. 2043/89 ze dne 19. června 1989 (Úř. věst. 1989, L 202, s. 1), zrušeno a nahrazeno nařízením č. 1493/99, uvedeným v poznámce 14 výše.

(„jakostní vína s. o.“). „Stanovená pěstitelská oblast“ byla v čl. 3 odst. 1 definována jako:

druhu produktu nebo s názvem odrůdy révy nebo s jeho synonymem“. (*neoficiální překlad*)

„oblast pěstování révy nebo soubor těchto oblastí, na kterých jsou produkována vína se zvláštními znaky jakosti a jejichž jméno je použito pro označení [jakostního vína s. o.]“.

D – Nařízení (EHS) č. 2392/89

22. Podle čl. 1 odst. 3 nařízení č. 823/87 měly členské státy odevzdat Komisi seznam jimi uznaných vín s. o.; Komise měla zveřejnit tento seznam v Úředním věstníku. Seznam zjevně použitelný v roce 1993 neobsahoval ani „Tocai friulano“ ani „Tocai italico“²⁰.

24. Co se týče stolních vín, čl. 2 odst. 3 nařízení Rady (EHS) č. 2392/89 o všeobecných pravidlech pro popis a obchodní úpravu vín a hroznových moštů²¹ umožnil doplnění popisu mezi jinými o (a) název zeměpisné jednotky menší než členský stát a (i) označení „vino tipico“ v případě stolních vín pocházejících z Itálie.

23. Článek 15 odst. 4 stanovil, že:

25. U dovezených vín popsáných odkazem na zeměpisnou oblast čl. 26 odst. 1 nařízení č. 2392/89 stanovil:

„Aniž jsou dotčena ustanovení Společenství o některých druzích jakostních vín s. o., členské státy mohou [...] povolit, aby se název stanovené pěstitelské oblasti kombinoval s údajem o způsobu výroby nebo

„Popis na etiketě dovezených vín se zeměpisným označením určených pro přímou lidskou spotřebu a nacházejících se na

20 — Změna seznamu jakostních vín vyrobených ve stanovených pěstitelských oblastech Společenství (Úř. věst. 1982, C 348, s. 1). Tento dokument nahrazuje celý oddíl „Itálie“ v dříve zveřejněném seznamu. Seznam byl zveřejněn dle čl. 3 odst. 2 nařízení Komise (EHS) č. 2247/73 ze dne 16. srpna 1973 o kontrole jakostních vín vyrobených ve stanovených pěstitelských oblastech (Úř. věst. 1973, L 230, s. 12).

21 — Nařízení Rady (EHS) č. 2392/89 ze dne 24. července 1989 (Úř. věst. 1989, L 232, s. 13), zrušeno a nahrazeno nařízením č. 1493/99, uvedeným v poznámce 14 výše.

seznamu, který bude přijat, musí obsahovat následující informace:

než členský stát uvedených v [...] nařízení (EHS) č. 2392/89 [...]

- (a) název zeměpisné jednotky nacházející se v dotčeném třetím státě [...]“ (*neoficiální překlad*)

Komise zveřejní v řadě C *Úředního věstníku Evropských společenství* názvy zeměpisných jednotek, které jí byly sděleny dle prvního pododstavce.

E – Nařízení č. 3201/90

2. Seznam dovezených vín se zeměpisným označením dle čl. 26 odst. 1 nařízení (EHS) č. 2392/89 je obsažen v příloze II tohoto nařízení.

26. Článek 11 nařízení Komise č. 3201/90, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro popis a obchodní úpravu vín a hroznového moštu²², stanovil:

[...]“ (*neoficiální překlad*)

„1. Každý producentský členský stát odevzdá Komisi ohledně stolních vín popsaných jako [...] ‚vino tipico‘ [...] v souladu s čl. 2 odst. 3 písm. i) nařízení (EHS) č. 2392/89:

27. Seznam názvů zeměpisných jednotek sdělený Komisi neobsahoval názvy Friuli nebo Friulano²³.

— co nejdříve po jeho vyhotovení, seznam názvů zeměpisných jednotek menších

28. Názvy „Tokaj“ nebo „Tokaji“ byly zahrnuty do seznamu v příloze II nařízení č. 3201/90.

22 — Nařízení Komise (EHS) ze dne 16. října 1990 (Úř. věst. 1990, L 309, s. 1), zrušeno a nahrazeno nařízením Komise (ES) č. 753/2002 ze dne 29. dubna 2002, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 pro popis, označování, obchodní úpravu a ochranu některých vinařských produktů (Úř. věst. 2002, L 118, s. 1).

23 — Viz seznam zveřejněný v Úř. věst. 1992, C 155, s. 14, pozměněný Úř. věst. 1993, C 203, s. 4.

29. Článek 12 odst. 1 nařízení č. 3201/90 stanovil:

„1. Seznam synonym názvů odrůd révy, která mohou být používána pro popis stolních vín a jakostních vín s. o. v souladu s čl. 5 odst. 1 písm. b) a čl. 14 odst. 1 písm. b) nařízení (EHS) č. 2392/89 je obsažen v příloze III tohoto nařízení.“ *(neoficiální překlad)*

30. Seznam v příloze III nařízení č. 3201/90 zahrnoval „Tocai friulano“ a „Tocai italico“, přičemž uváděl posledně zmíněný jako „schválené synonymum“ prvně zmíněného.

IV – Současná právní úprava Společenství a vnitrostátní právní úprava

31. Nařízení č. 1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem²⁴ bylo přijato jako součást kodifikace a zjednodušení původní právní úpravy odvětví vína. Nařízení č. 1493/1999 bylo provedeno nařízením Komise č. 753/2002²⁵, které stanoví pravidla pro označování vín.

32. Článek 19 nařízení č. 753/2002, nazvaný „Údaj o odrůdách révy“, stanoví:

„1. Název odrůd révy užívaných k výrobě stolních vín se zeměpisným označením nebo jakostních vín s. o. nebo jejich synonyma je možno na etiketě uvést pouze tehdy, když:

[...]

- c) název odrůdy nebo jedno z jeho synonym nezahrnuje zeměpisné označení používané u jakostního vína s. o., stolního vína nebo dovezeného vína, které je předmětem dohod uzavřených mezi Společenstvím a třetími zeměmi, a je-li k němu připojeno jiné zeměpisné označení, uvádí se na etiketě bez tohoto zeměpisného označení;

[...]

- 2. Odchylně od odst. 1 písm. c):

- a) může být název odrůdy nebo jednoho z jejích synonym, které obsahuje země-

²⁴ — Uvedeno v poznámce 14 výše.

²⁵ — Uvedeno v poznámce 22 výše.

pisné označení, uváděn na etiketě vína s tímto zeměpisným označením;

friulano a Tocai italico s poznámkou, že „smějí být užívány výlučně pro jakostní vína s. o. pocházející z oblastí Veneto a Friuli během přechodného období do dne 31. března 2007“.

- b) mohou být za podmínek stanovených platnými vnitrostátními předpisy a předpisy Společenství používány názvy odrůd uvedené v příloze II a jejich synonyma, které byly používány ke dni vstupu tohoto nařízení v platnost.

34. Dotčený italský právní předpis²⁷ uplatňuje odchylku dle čl. 19 odst. 2 ohledně Tocai friulano a Tocai italico a stanoví, že toto omezení vyplývá z dohody mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou. Jedná se samozřejmě o dohodu o názvech vín.

[...]

V – Spor v původním řízení a předběžné otázky

33. Příloha II, nazvaná „Seznam názvů odrůd révy, včetně zeměpisného označení, a synonym odrůd, které se v souladu s čl. 19 odst. 2 smějí na etiketách vín používat“, původně obsahovala „Tocai Friulano, Tocai Italico“; Itálie je uvedena jako země, která smí název používat. V souladu s poznámkou „Název ‚Tocai friulano‘ a jeho synonymum ‚Tocai italico‘ se smějí používat během přechodného období do dne 31. března 2007“. Tato příloha byla po rozšíření v roce 2004 nahrazena²⁶; seznam v současné době zahrnuje 122 odrůd révy, včetně Tocai

35. Zdá se, že odrůda vína Tocai friulano je tradičně pěstována v autonomním regionu Friuli-Venezia Giulia.

36. V tomto regionu bylo uznáno mnoho jakostních vín s. o., včetně „Colli orientali del Friuli“, „Friuli aquilaea“, „Friuli grave“, „Friuli latisana“ a „Isonzo“ nebo „Isonzo del Friuli“. Tato vína mohou být vyráběna z mnoha odrůd vína, včetně odrůdy Tocai friulano, ze které se vyrábí suché bílé víno.

26 — Nařízení Komise (ES) č. 1429/2004 ze dne 9. srpna 2004 (Úř. věst. 2004, L 263, s. 11).

27 — Uvedený v poznámce 3 výše.

37. Žalobci podali u předkládajícího soudu žalobu, kterou zpochybnili vnitrostátní právní předpisy v rozsahu, v němž dle dohody o názvech vín uplyne výjimka pro používání názvů *Tocai friulano* a *Tocai italico* dne 31. března 2007.

38. Žalobci u předkládajícího soudu uplatňovali, že dohoda o názvech vín byla z několika důvodů protiprávní.

39. Tento soud se následně rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„(1) Může Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Maďarskou republikou na druhé straně uzavřená dne 16. prosince 1991 (Úř. věst. 1993, L 347) být vhodným a dostatečným právním základem pro udělení Evropskému společenství pravomoci uzavřít dohodu Společenství mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín ze dne 29. listopadu 1993 (Úř. věst. 1993, L 337), zejména s ohledem na čl. 65 odst. 1, společné prohlášení č. 13

a přílohu XIII (body 3, 4 a 5) Evropské dohody z roku 1991, s možnou výhradou suverenity a pravomoci členských států v oblasti vnitrostátních zeměpisných označení potravin a vína, a zamezení jakéhokoli přenesení suverenity a pravomoci v této oblasti na Evropské společenství?

(2) S ohledem na to, co je uvedeno v posudku 1/94 Soudního dvora Evropských společenství týkajícím se výlučné pravomoci Evropských společenství, je třeba dohodu Společenství mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín ze dne 29. listopadu 1993 (Úř. věst. 1993, L 337), jež upravuje ochranu zeměpisných názvů významných z pohledu duševního a obchodního vlastnictví, prohlásit za neplatnou a neúčinnou v právním řádu Společenství, jelikož samotná dohoda nebyla ratifikována jednotlivými členskými státy Evropského společenství?

(3) V případě, že je dohoda z roku 1993 (Úř. věst. 1993, L 337) třeba považovat za zákonnou a použitelnou v celém jejím rozsahu, je třeba zákaz používání názvu *‘Tocai’* v Itálii po roce 2007, který vyplývá z výměny dopisů mezi smluvními stranami, připojené k dohodě,

považovat za neplatný a neúčinný, jelikož je v rozporu s pravidly upravujícími zeměpisná homonyma zakotvenými v samotné dohodě (viz čl. 4 odst. 5 dohody)?

tak, že ustanovení upravující homonymní názvy vín se použijí namísto ustanovení dohody Společenství z roku 1993 v případě nesouladu mezi těmito dvěma ustanoveními, za předpokladu, že strany obou smluv jsou totožné?

(4) Je třeba druhé společné prohlášení připojené k dohodě z roku 1993 (Úř. věst. 1993, L 337), podle kterého nebyla smluvním stranám během vyjednávání známa existence homonym spojených s evropskými a maďarskými víny, považovat za zjevně nesprávné vyjádření skutečnosti (vzhledem k tomu, že italské a maďarské názvy pro vína 'Tocai' existovaly souběžně po staletí, byly oficiálně uznány v roce 1948 ve smlouvě mezi Itálií a Maďarskem, a byly nedávno zahrnuty do práva Společenství) způsobující neplatnost části dohody z roku 1993, která zakazuje používání názvu Tocai v Itálii na základě článku 48 Vídeňské úmluvy o smluvním právu?

(5) Ve světle článku 59 Vídeňské úmluvy o smluvním právu, je třeba dohodu TRIPS o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Úř. věst. 1994, L 336), jež byla uzavřena v rámci Světové obchodní organizace a vstoupila v platnost dne 1. ledna 1996, tedy až poté, co vstoupila v platnost dohoda Společenství z roku 1993 (Úř. věst. 1993, L 337), vykládat

(6) V případě dvou homonymních názvů, které označují dvě odlišná vína vyrobená ve dvou odlišných zemích, jež jsou stranou dohody TRIPS (a kde se homonymum týká dvou zeměpisných názvů používaných v obou zemích, jež jsou stranami dohody TRIPS, a vztahuje se na zeměpisný název v jedné zemi, a shodný název se vztahuje na víno pěstované tradičně v jiné zemi, jež je stranou dohody TRIPS), je třeba články 22 až 24 třetí části přílohy C Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, obsahující dohodu TRIPS (Úř. věst. 1994, L 336), jež vstoupila v platnost dne 1. ledna 1996, vykládat tak, že je možné nadále používat tyto dva názvy za předpokladu, že byly používány v minulosti příslušnými producenty buď v dobré víře anebo po dobu nejméně deseti let před 15. dubnem 1994 (čl. 24 odst. 4), a každý název jasně označuje zemi nebo region nebo oblast původu vína, na které odkazuje, tak, aby nedošlo k uvedení spotřebitelů v omyl?

(7) Zahrnuje vlastnické právo zakotvené v článku 1 protokolu č. 1 Evropské úmluvy o lidských právech (Římská úmluva z roku 1950) a převzaté článkem 17 Listiny základních práv Evropské unie vyhlášené v Nice 7. října 2000 rovněž duševní vlastnictví názvů míst původu vín a využívání těchto názvů, a zamezuje tudíž zásada obsažená v tomto předpise použití dohody sjednané ve výměně dopisů přiložené k dohodě mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín (Úř. věst. 1994, L 337), ale nezahrnuté v samotném jejím textu, na základě které nemohou producenti vína z regionu Friuli-Venezia Giulia používat název „Tocai Friulano“, zejména s ohledem na úplný nedostatek jakéhokoli odškodnění producentů vína z Friuli-Venezia Giulia, kteří jsou takto zbavení svých práv, při nedostatku obecného veřejného zájmu odůvodňujícího takové zbavení, a při zjevném porušení zásady proporcionality?

je třeba ustanovení nařízení (ES) č. 753/2002, dle kterých je zakázáno používat název „Tocai Friulano“ po 31. březnu 2007 (čl. 19 odst. 2) považovat za neplatná a neúčinná?“

40. Žalobci, italská vláda, Rada a Komise podali písemná vyjádření a všichni, včetně maďarské vlády, se účastnili jednání.

41. Žalobci a italská vláda mimoto předložili písemnou odpověď na žádost Soudního dvora o jejich stanovisko k názorům Rady a Komise, že název „Tocai friulano“ a jeho synonymum „Tocai italico“ nejsou a nikdy nebyly zeměpisnými označeními, ale spíše názvem vína nebo odrůdou vína.

VI – K první otázce

(8) V případě, že bude shledáno, že právní předpisy Společenství obsažené v dohodě Společenství mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín ze dne 29. listopadu 1993 (Úř. věst. 1993, L 337) nebo ve výměně dopisů k ní přiložené jsou protiprávní v rozsahu popsaném v předcházejících otázkách,

42. Svou první otázkou se předkládající soud dotazuje, zda dohoda o přidružení udělila Společenství pravomoc uzavřít dohodu o názvech vín.

43. Podle ustálené judikatury pravomoc Společenství vstupovat do mezinárodních závazků vyplývá buď přímo nebo implicitně z výslovných ustanovení Smlouvy²⁸.

rovní smlouvy nicméně nemohou uvádět právní základ v právním řádu každé smluvní strany. V právním řádu Společenství je tento základ vymezen poté, co byl finalizován text dohody, s ohledem na její předmět a obsah. Odkaz na dohodu o přidružení v preambuli dohody o názvech vín pouze staví tuto dohodu do politického a právního kontextu.

44. Je tedy zřejmé, že pravomoc Společenství uzavřít dohodu o názvech vín není možné vyvodit z dohody o přidružení.

45. Na druhou stranu článek 133 ES výslovně uděluje Radě pravomoc k provádění společné obchodní politiky. Preambule rozhodnutí Rady 93/724 uvádí, že toto rozhodnutí je založeno na článku 133 ES. Článek 1 stanoví, že dohoda o názvech vín s protokolem, výměnami dopisů a k ní připojenými prohlášeními „jsou tímto schváleny jménem Společenství“. Je tedy zřejmé, že z pohledu práva Společenství byla dohoda o názvech vín řádně schválena v souladu se Smlouvou. Jak uplatňují Rada a Komise, právní základ pro dohodu je uveden v preambuli rozhodnutí Rady, kterým byla dotčená dohoda uzavřena a schválena. Rozhodnutí se nezmiňuje o dohodě o přidružení jako o právním základu. Ačkoli dohoda o přidružení je zmíněna v preambuli dohody o názvech vín, body odůvodnění meziná-

46. Žalobci a italská vláda uplatňují, že zeměpisná označení vín jsou duševním vlastnictvím a že členské státy měly výlučnou pravomoc v rozsahu, v němž se dohoda o názvech vín týkala práv duševního vlastnictví: viz příloha XIII dohody o přidružení²⁹. Společenství proto nemělo pravomoc uzavřít dohodu o názvech vín.

47. Toto tvrzení je důkladněji analyzováno v rámci druhé předběžné otázky.

28 — Viz například posudek 2/94 Soudního dvora ze dne 28. března 1996 dle čl. 228 odst. 6 Smlouvy o ES (Recueil, s. I-1759, bod 26).

29 — Viz bod 6 výše.

VII – K druhé otázce

48. Ve své druhé předběžné otázce se předkládající soud dotazuje, zda ve světle toho, co je uvedeno v posudku 1/94³⁰ Soudního dvora o výlučné pravomoci Evropského společenství, je dohoda o názvech vín neplatná a neúčinná v právním řádu Společenství, jelikož nebyla ratifikována jednotlivými členskými státy Evropského společenství. Jinými slovy se jedná o to, zda Společenství mělo výlučnou pravomoc uzavřít dohodu o názvech vín, nebo zda tato dohoda byla, na základě správné analýzy, smíšenou smlouvou, jejímiž stranami měly být jak Společenství, tak členské státy.

49. Je nesporné, že Společenství má výlučnou pravomoc tam, kde je výslovně udělena Smlouvou nebo kde Společenství přijalo v rámci provádění společné politiky zakotvené ve Smlouvě ustanovení upravující obecná pravidla³¹.

50. Soudní dvůr v posudku 1/94 došel ze dvou důvodů k závěru, že Společenství a členské státy měly společnou pravomoc uzavřít dohodu TRIPS. Zaprvé dohoda

TRIPS, kromě jejích ustanovení týkajících se zákazu uvedení padělaného zboží do volného oběhu, nepatří do společné obchodní politiky, v jejímž rámci byla výlučná pravomoc udělena článkem 133 ES. Zadruhé harmonizace dosažená ve Společenství v některých oblastech spadajících pod dohodu TRIPS je pouze částečná a v dalších oblastech nebyla harmonizace předpokládána³².

51. Žalobci a italská vláda uplatňují, že Smlouva neobsahuje žádné ustanovení o výlučné pravomoci v oblasti duševního vlastnictví a že když byla vyjednávána dohoda o názvech vín, neexistovaly předpisy Společenství o právech duševního vlastnictví ohledně vnitrostátně upravených zeměpisných označení vín: právní úprava Společenství v odvětví vína pouze uznala označení registrovaná v každém členském státě.

52. Tito účastníci řízení mimoto tvrdí, že nejenom že Společenství nemá výlučnou pravomoc, ale že členské státy mají výlučnou pravomoc v oblasti duševního vlastnictví. Na podporu tohoto názoru se dovolávají přílohy

30 — Posudek dle čl. 228 odst. 6 Smlouvy o ES ze dne 15. listopadu 1994 (Recueil, s. I-5267).

31 — Rozsudek ze dne 31. března 1971, Komise v. Rada („ERTA“) (22/70, Recueil, s. 263, body 16 a 17).

32 — Body 71, 103 a 105 posudku 1/94.

XIII dohody o přidružení, která uvádí, že ustanovení této přílohy se nedotýkají pravomoci Společenství a jeho členských států v oblasti duševního vlastnictví.

ledovce. Článek 63 nařízení č. 822/87 totiž výslovně uváděl, že dovezená vína „mohou být pod podmínkou vzájemnosti kontrolována a chráněna, jak je stanoveno [v článku 15 nařízení č. 823/87] ohledně jakostních vín s. o.“.

53. Nemám za to, že tvrzení v příloze XIII dohody o přidružení, kterého se dovolává italská vláda, cokoliv objasňuje: Soudní dvůr nebyl dotázán na status dohody o přidružení a v každém případě je znění přílohy XIII nepřesvědčivé.

54. Článek 1 dohody o názvech vín stanoví, že strany „se na základě vzájemnosti dohodly chránit a kontrolovat názvy vín pocházejících ze Společenství a z Maďarska za podmínek obsažených v této dohodě“.

55. Jeví se celkem jasným, jak tvrdí Rada a Komise, že v době uzavření dohody o názvech vín byla ochrana a kontrola názvů vín, jakožto jediný aspekt práv duševního vlastnictví, jenž může být dotčen v projednávaném případě, předmětem komplexní právní úpravy Společenství, a tedy v rámci výlučné pravomoci Společenství, přičemž právní předpisy uvedené v bodech 16 až 33 jsou pouze špičkou

56. Preambule rozhodnutí č. 93/724 navíc uvádí, že dohoda o názvech vín „umožní přijetí účinnějších opatření k vyloučení nekalé hospodářské soutěže v obchodě, zajistí vyšší úroveň ochrany spotřebitele a podpoří obchod s vínem mezi smluvními stranami“ a že „ustanovení dohody jsou přímo spojená s opatřeními v rámci společné zemědělské politiky“³³. Soudní dvůr v posudku 1/94 potvrdil, že smlouvy o vínu mezi Společenstvím na jedné straně a Rakouskem a Austrálií na druhé straně, které jsou v podstatě podobné dohodě o názvech vín v projednávaném případě, patřily do výlučné pravomoci Společenství a byly správně založeny na článku 133 ES, „jelikož [jejich] ustanovení jsou přímo spojena s předpisy společné zemědělské politiky, a v tomto případě s předpisy Společenství o vínu a vinařství“³⁴.

33 — První a třetí bod odůvodnění.

34 — Body 69 a 70.

57. Nakonec je třeba poznamenat, že italská vláda ve své odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem uvádí, že pro Maďarsko bylo odvětví vína upraveno výlučně předpisy Společenství od jeho přistoupení v květnu 2004. Nicméně jak jsem zdůraznil, tato výlučná úprava zahrnuje výlučnou pravomoc Společenství v této oblasti. Jelikož rozsah této úpravy byl v podstatě stejný před a po tomto datu, toto tvrzení zjevně zahrnuje uznání výlučné pravomoci Společenství v době uzavření dohody o názvech vín.

mezi těmito dvěma se přílohy přestávají uplatňovat.

60. Bez ohledu na sílu tohoto tvrzení jako obecného návrhu bude toto tvrzení zjevně relevantní v projednávaném případě pouze za předpokladu skutečného rozporu mezi dotčenými ustanoveními.

VIII – K třetí otázce

58. Ve své třetí předběžné otázce se předkládající soud dotazuje, zda za předpokladu, že bude dohoda o názvech vín považována za platnou a použitelnou v plném rozsahu, je zákaz používání názvu „Tocai“ v Itálii po roce 2007, jenž vyplývá z výměny dopisů připojených k dohodě, neplatný a neúčinný, jelikož je v rozporu s pravidly upravujícími zeměpisná homonyma zakotvenými v čl. 4 odst. 5 dohody.

61. Článek 4 odst. 5 dohody o názvech vín upravuje situaci „homonymních nebo shodných zeměpisných označení“. Článek 2 odst. 2 dohody definuje „zeměpisné označení“ jako „označení, včetně ‚označení původu‘, jež je uznáno právními předpisy smluvní strany pro účely popisu a obchodní úpravy vína pocházejícího z území smluvní strany nebo regionu nebo lokality na tomto území, jestliže jakost, pověst nebo jiná vlastnost vína může být v podstatě přičítána tomuto zeměpisnému původu“.

59. Žalobci uplatňují, že ustanovení příloh dohody nemohou mít vliv na ustanovení samotné dohody. Proto v případě nesouladu

62. Název „Tocai friulano“ bude proto spadat pod čl. 4 odst. 5 dohody o názvech vín, pouze pokud je uznán v právních předpisech Společenství způsobem uvedeným v předchozím bodě.

63. Je zřejmé, že tak tomu není v tomto případě. V rozhodné době byl tento název uznán jako odrůda révy, a ne jako jakostní víno s. o. ve smyslu nařízení č. 823/87³⁵, jenž v právu Společenství bylo protihodnotou zeměpisného označení vína³⁶. Kromě toho nic nenasvědčuje tomu, že jakost, pověst nebo jiná vlastnost vína vyrobeného z této odrůdy révy je v podstatě přičitatelná jeho zeměpisnému původu.

64. Konkrétněji, čl. 4 odst. 5 písm. a) se vztahuje na označení, která jsou „chráněna dohodou“. Článek 4 odst. 1 písm. a) stanoví, že ohledně vín pocházejících ze Společenství jsou chráněna „zeměpisná označení a tradiční výrazy uvedené v příloze“. Seznam vín pocházejících z Italské republiky v příloze dohody o názvech vín nezmiňuje „Tocai friulano“ nebo „Tocai italico“.

65. V odpovědi na žádost Soudního dvora o sdělení stanoviska, zda je název „Tocai friulano“ zeměpisným označením nebo odrůdou révy, žalobci a italská vláda odkazují na

čl. 15 odst. 4 nařízení č. 823/87³⁷, který členským státům umožňuje, aby se název stanovené pěstitelské oblasti kombinoval s názvem odrůdy révy, a tvrdí, že právě to se stalo s označením „Tocai friulano“.

66. Článek 15 odst. 4 nicméně podle mého názoru pouze uvádí: členské státy mohou umožnit kombinaci názvu stanovené pěstitelské oblasti s odrůdou révy. V určitých vinařských oblastech je tato praxe běžná: například Alsace Pinot gris³⁸, Valle d'Aosta Pinot nero nebo Moselle Luxembourgeoise Riesling. Ani kombinovaný název, ani takto zmíněná odrůda révy se nestává zeměpisným označením ve smyslu dohody o názvech vín.

67. V důsledku toho neexistuje rozpor mezi zákazem vyplývajícím z výměny dopisů a pravidly upravujícími zeměpisná homonyma v čl. 4 odst. 5 dohody o názvech vín.

35 — Viz body 20, 22 a 27 výše.

36 — Nařízení Rady (EHS) č. 2081/92 ze dne 14. července 1992 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin (Úř. věst. 1992, L 208, s. 1) nevztahuje se na víno: viz čl. 1 odst. 1.

37 — Uvedený v bodu 23 výše.

38 — „Tokay“, v Alsasku synonymum pro odrůdu vína Pinot gris, je předmětem souběžné výměny dopisů mezi Společenstvím a Maďarskem, jež obsahuje shodnou přechodnou odchylku od zákazu použití tohoto pojmu (Úř. věst. 1993, L 337, s. 167).

IX – Ke čtvrté otázce

uzavření smlouvy a které byly podstatným základem souhlasu tohoto státu s tím, že bude vázán smlouvou.“

68. Ve své čtvrté předběžné otázce se předkládající soud dotazuje, zda je třeba společné prohlášení připojené k dohodě o názvech vín³⁹, podle kterého nebyla smluvním stranám známa existence homonymních označení spojených s víny Společenství a Maďarska, považovat za zjevně nesprávné vyjádření skutečnosti (vzhledem k tomu, že italské a maďarské názvy pro vína „Tocai“ existovaly souběžně po staletí, byly oficiálně uznány v roce 1948 ve smlouvě mezi Itálií a Maďarskem a byly nedávno zahrnuty do práva Společenství) tak, že by mohlo na základě článku 48 Vídeňské úmluvy o smluvním právu⁴⁰ způsobit neplatnost části dohody o názvech vín zakazující používání názvu Tokai v Itálii.

70. Žalobci a italská vláda uplatňují, že výměna dopisů vyplývá z nesprávného vyjádření skutkových okolností v rozhodné době, především nesporného, pokojného a trvalého používání obou názvů; v důsledku čehož nejsou na základě článku 48 Vídeňské úmluvy přílohy vylučující právo na používání těchto názvů rovněž použitelné.

71. První odstavec společného prohlášení stanoví:

69. Článek 48 odst. 1 Vídeňské úmluvy stanoví:

„Co se týče čl. 4 odst. 5 písm. a) smluvní strany konstatovaly, že v době vyjednávání si nebyly vědomy žádného zvláštního případu, na něž by se mohla použít ustanovení tohoto článku.“

„Stát se může dovolávat omylu ve smlouvě jako důvodu pro zrušení svého souhlasu s tím, že bude vázán smlouvou, jestliže se omyl týká skutečnosti nebo situace, jejichž existenci tento stát předpokládal v době

72. V kontextu třetí předběžné otázky jsem vysvětlil, proč mám za to, že se čl. 4 odst. 5 nevztahuje na skutkové okolnosti projednávaného případu⁴¹.

39 — Viz bod 15 výše.

40 — UNTS, svazek 1155, s. 331. Vídeňská úmluva byla přijata dne 23. května 1969 a vstoupila v platnost dne 27. ledna 1980.

41 — Viz body 61 až 64 výše.

73. Z téhož důvodu není možné považovat společné prohlášení za zjevně nesprávné vyjádření skutečnosti.

76. Článek 59 odst. 1 Vídeňské úmluvy stanoví:

74. V každém případě, jak maďarská vláda uplatnila na jednání, pouze dotčené smluvní strany se mohou dovolávat článku 48 Vídeňské úmluvy.

„1. Smlouva se považuje za zaniklou, jestliže všechny její strany uzavřou pozdější smlouvu o téže věci a:

(a) z pozdější smlouvy vyplývá nebo je jinak potvrzeno, že úmyslem stran bylo upravit daný předmět touto smlouvou; nebo

X – K páté a šesté otázce

75. Ve své páté předběžné otázce se předkládající soud dotazuje, zda se ve světle článku 59 Vídeňské úmluvy ustanovení dohody TRIPS⁴² upravující homonymní názvy vín použijí namísto ustanovení dohody o názvech vín v případě nesouladu mezi těmito dvěma ustanoveními, za předpokladu, že smluvní strany obou smluv jsou totožné a dohoda TRIPS vstoupila v platnost dne 1. ledna 1996, tedy až poté, kdy vstoupila v platnost dohoda o názvech vín.

(b) ustanovení pozdější smlouvy jsou natolik neslučitelná s ustanoveními smlouvy dřívejší, že není možné provádět obě smlouvy současně.“

77. Jelikož otázka předkládajícího soudu je položena pouze v případě, že příslušná ustanovení dohody TRIPS jsou v rozporu s dohodou o názvech vín, jeví se rozumným přijmout přístup Komise a přezkoumat nejprve tento bod, jenž je předmětem šesté otázky.

42 — Uvedený v poznámce 4.

78. V této předběžné otázce se předkládající soud dotazuje, zda v případě dvou homonymních názvů, které označují dvě odlišná vína (a za okolností konkrétněji popsanych ve výše uvedené otázce), znamenají články 22 až 24 dohody TRIPS, že oba názvy je možné nadále používat za předpokladu, že byly používány v minulosti příslušnými producenty buď v dobré víře anebo po dobu nejméně deseti let před 15. dubnem 1994 (čl. 24 odst. 4), a každý název jasně označuje zemi nebo region nebo oblast původu vína, na které odkazuje, tak, aby nedošlo k uvedení spotřebitelů v omyl.

79. Články 22 až 24 dohody TRIPS tvoří oddíl 3 („Zeměpisná označení“) části II („Normy, týkající se dostupnosti, rozsahu a užití práv k duševnímu vlastnictví“) této dohody.

80. Článek 22 odst. 1 dohody TRIPS stanoví:

„1. Pro účely této Dohody jsou zeměpisná označení označeními, která určují zboží jako zboží pocházející z území Člena, nebo oblasti nebo místa tohoto území, jestliže lze danou jakost, pověst nebo jiné charakteristické znaky zboží připsat v podstatě jeho zeměpisnému původu.“

81. Článek 23 stanoví:

„1. Každý Člen zajistí dotčeným stranám právní prostředky, aby zabránil užívání zeměpisného označení identifikujícího vína pro vína, která nepocházejí z místa uvedeného v dotčeném zeměpisném označení, nebo identifikujícího lihoviny pro lihoviny, které nepocházejí z místa uvedeného v příslušném zeměpisném označení, i v případech, kdy je skutečný původ zboží uveden nebo je zeměpisné označení uvedeno v překladu nebo je doprovázeno výrazem jako „druh“, „typ“, „styl“, „napodobenina“ nebo podobnými.

[...]

3. V případě stejně znějících zeměpisných označení pro vína bude [...] poskytnuta ochrana každému označení. Každý Člen stanoví praktické podmínky, na základě kterých bude dotyčné stejně znějící zeměpisné označení odlišeno od jiných, a bude brát v úvahu potřebu, aby bylo zajištěno spravedlivé zacházení zúčastněným výrobcům a dále aby nebyli spotřebitelé uvedeni v omyl.

[...]“

82. Článek 24 stanoví:

s běžným jménem odrůdy hroznů, která roste na území tohoto Člena k datu vstupu v platnost Dohody o WTO.

„1. Členové souhlasí, že vstoupí v jednání s cílem zvýšit ochranu jednotlivých zeměpisných označení podle článku 23.

[...]“

[...]

4. Nic v tomto oddílu nebude vyžadovat, aby Člen zabránil dalšímu a podobnému užívání určitého zeměpisného označení jiného Člena označujícího vína nebo lihoviny v souvislosti se zbožím nebo službami dodávanými kterýmkoli jeho občanem nebo osobou mající v něm sídlo, která užívala zeměpisné označení trvalým způsobem v souvislosti se stejným nebo příbuzným zbožím nebo službami na území tohoto Člena buď (a) po dobu alespoň 10 let před 15. dubnem 1994 nebo (b) v dobré víře před tímto datem.

83. Žalobci a italská vláda uplatňují, že dohoda TRIPS je v současné době předpisem pro Společenství, členské státy a ostatní smluvní strany upravující homonymní názvy vín a vyžadující ochranu takových názvů za předpokladu, že jsou užívány technicky správným způsobem a v dobré víře. Článek 23 ochraňuje právo dotčených stran pokračovat v užívání homonymních zeměpisných označení, zatímco čl. 24 odst. 4 umožňuje členům upravit trvajícím užíváním zeměpisných označení v dobré víře po dobu 10 let před 15. dubnem 1994. Tato ustanovení jsou v rozporu se zákazem užívání názvu „Tocai friulano“ vyplývajícím z příloh k dohodě o názvech vín, které proto nemohou být odůvodněny.

[...]

6. [...] Nic v tomto oddílu nebude vyžadovat, aby Člen uplatňoval svá ustanovení na zeměpisná označení kteréhokoli jiného Člena týkající se výrobků z vinné révy, u nichž je příslušné zeměpisné označení shodné

84. Ve svých odpovědích na otázku položenou Soudním dvorem žalobci a italská vláda mimoto uplatňují, že čl. 24 odst. 6 dohody TRIPS zakotvuje jasnou paralelu mezi „zeměpisným označením“ a „názvem odrůdy

vína“, a v důsledku toho zabraňuje, aby se Maďarsko dovolávalo zeměpisného označení „Tokaj“ za účelem zákazu užívání názvu „Tocai friulano“.

z území Člena, nebo oblasti nebo místa tohoto území, jestliže lze danou jakost, pověst nebo jiné charakteristické znaky zboží připsat v podstatě jeho zeměpisnému původu. Nic opět neukazuje na to, že uvedená jakost, pověst nebo jiné vlastnosti vína vyrobeného z plodů vína Tocai Friulano v dotčeném regionu lze připsat v podstatě jeho zeměpisnému původu. Článek 23 odst. 3 se v důsledku toho podle mého názoru nepoužije.

85. Tyto argumenty nepřijímám.

86. Článek 23 odst. 1 ukládá výslovnou povinnost členům chránit zeměpisná označení identifikující vína proti užívání pro vína, která nepocházejí z místa uvedeného v dotyčném zeměpisném označení; není potřeba prokazovat záměnu nebo podvod. Je samozřejmé, že „Tokaj“ je zeměpisným označením ve smyslu dohody TRIPS. V důsledku toho čl. 23 odst. 1 vyžaduje, aby členové chránili toto označení proti užívání pro vína, která nepocházejí z regionu Tokaj.

88. Z toho samého důvodu se nemůže čl. 24 odst. 4, který umožňuje členům za určitých okolností upravit trvající užívání zeměpisných označení v dobré víře, použít na trvající užívání názvu „Tocai friulano“.

87. Článek 23 odst. 3 omezuje obecnou povahu ochrany vyžadované v čl. 23 odst. 1 pro případ dvou homonymních zeměpisných označení⁴³. Pro účely dohody TRIPS jsou „zeměpisná označení“ definována jako označení, která určují zboží jako zboží pocházející

89. Nakonec čl. 24 odst. 6 pouze umožňuje členům povolit užívání názvu odrůdy vína, jež je homonymem zeměpisného označení v jiném členském státě, nicméně nezavazuje jej k tomu. Společenství se zjevně vzdalo této možnosti s účinností od konce března 2007 formou bilaterální dohody s Maďarskem, která je výslovně uvedena v čl. 24 odst. 1 a která, jak bylo zmiňováno v rámci prvních dvou otázek, spadá do výlučné pravomoci Společenství.

43 — Jako příklad byla v průběhu vyjednávání použita Rioja, což je vinařská oblast jak ve Španělsku, tak v Argentině: viz Correa, C. M., a Yusef, A. A., *Intellectual Property and International Trade* (1998), s. 176.

90. Na základě výše uvedeného nemám za to, že příslušná ustanovení dohody TRIPS jsou v rozporu s dohodou o názvech vín; v důsledku toho rovněž není namístě použít článek 59 Vídeňské úmluvy.

92. První odstavec článku 1 prvního protokolu k Evropské úmluvě o lidských právech stanoví:

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.“

XI – K sedmé otázce

91. Ve své sedmé předběžné otázce se předkládající soud dotazuje, zda vlastnické právo zakotvené v článku 1 protokolu č. 1 Evropské úmluvy o lidských právech⁴⁴ a převzaté článkem 17 Listiny základních práv Evropské unie⁴⁵ zahrnuje rovněž duševní vlastnictví názvů původu vín a využití těchto názvů, a zamezuje tudíž použití dohody sjednané ve výměně dopisů, na základě které nemohou producenti vína z regionu Friuli-Venezia Giulia používat název „Tocai Friulano“, zejména s ohledem na úplný nedostatek jakéhokoli odškodnění těchto producentů vína, na nedostatek obecného veřejného zájmu odůvodňujícího zbavení jejich práv, a při zjevném porušení zásady proporcionality.

93. Ačkoli se toto ustanovení nezmiňuje o odškodnění, je všeobecně přijímáno, že povinnost dodržování obecných zásad mezinárodního práva v sobě zahrnuje právo na odškodnění v případě zbavení majetku.

94. Článek 17 Listiny, nazvaný „Právo na vlastnictví“, stanoví:

„1. Každý má právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu.“

⁴⁴ — Uvedená v poznámce 5.

⁴⁵ — Uvedená v poznámce 6.

2. Duševní vlastnictví je chráněno.“

95. Žalobci tvrdí, že právo italských producentů vína používat název „Tocai friulano“ spadá do rámce „majetku“ ve smyslu protokolu, jenž je autonomním pojmem neomezujícím se pouze na hmotné statky; italská vláda na jednání tvrdila, že právo používat název dané odrůdy vína je hospodářské povahy. Rada a Komise předkládají, že projednávaný případ se netýká majetku ve smyslu Úmluvy nebo Listiny, dokonce ani ve smyslu duševního vlastnictví: pojmy „Tocai friulano“ a „Tocai italico“ nejsou zeměpisnými označeními, nýbrž odrůdami vína. Ani Pařížská úmluva⁴⁶, ani dohoda TRIPS nezmiňuje názvy odrůd vína jako kategorii duševního vlastnictví.

96. Žalobci správně tvrdí, že „majetek“ v protokolu je autonomním pojmem vztahujícím se na nehmotné statky s hospodářskou hodnotou. Evropský soud pro lidská práva především přijal, v kontextu odnětí licence na podávání alkoholických nápojů v restauraci, že hospodářské zájmy spojené s provozováním dotčené restaurace byly „majetkem“ pro účely článku 1 protokolu, za předpokladu, že udržení licence bylo jednou z hlavních podmínek pro podnikání a že její odnětí mělo nepříznivý vliv na dobré

jméno a hodnotu restaurace. Soud proto rozhodl, že odnětí, za okolností projednávaného případu, způsobilo zásah do práva provozovatele restaurace na „pokojně užívání [jeho] majetku“ (ačkoli uznal tento zásah za zákonný, přiměřený a v obecném zájmu)⁴⁷.

97. Nepovažuji nicméně toto rozhodnutí za analogické k projednávanému případu. Nic nenaznačovalo, že trvajícím používáním názvu „Tocai friulano“ pro odrůdu vína použitou pro výrobu vín z regionu Friuli Venezia Giulia je jednou z hlavních podmínek pro podnikání ve výrobě takových vín, ani nedokazovalo implicitní prohlášení italské vlády, že zákaz takového používání by nepříznivě zasáhl dobré jméno a hodnotu této podnikatelské činnosti. Dotčení producenti vína budou mít nadále možnost prodávat svá vína s různými označeními původu, které byly zaregistrovány pro tuto oblast. Pokud mají zájem dále označovat používanou odrůdu vína, zdá se, že existují přijatelná synonyma uznaná Mezinárodním úřadem pro vinařství a víno: Komise na jednání zmínila „sauvignonasse“ a „trebbianello“.

46 — Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883.

47 — Věc 4/1988/148/202, Tre Traktörer Aktiebolag v. Švédsko (1989) EHRR 309.

98. Rovněž bych dodal, že vzbuzuje pochyby, zda mají žalobci právo se dovolávat porušení práva k majetku podle Úmluvy, vzhledem k tomu, že nejsou producenty vína a neprokázali, jak by byli dotčeni.

99. Za takových podmínek nejsem přesvědčen, že, nejméně za okolností projednávaného případu, právo na používání názvu odrůdy vína pro prodej daného vína je majetkovým právem, na něž se vztahuje článek 1 prvního protokolu. Nicméně krátce přezkoumám otázku, zda za předpokladu existence takového majetkového práva by byl vyloučen zákaz použití takového názvu.

100. První věta článku 1 prvního protokolu uznává právo na pokojné užívání majetku; druhá věta stanoví, že nikdo nesmí být zbaven svého majetku, „s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva“.

101. Co se týče zásahu do pokojného užívání, který nezpůsobuje zbavení majetku, obecné vodítko v podobném kontextu je obsaženo v rozhodnutí Soudního dvora ve věci SMW Winzersekt⁴⁸. V této věci napadli

němečtí producenti šumivého vína právní předpisy Společenství⁴⁹, které zakazovaly, v pětiletém přechodném období, používání výrazu „méthode champenoise“ pro šumivá vína, která neměla oprávnění nosit označení původu „Champagne“. Producenti tvrdili, že tento zákaz nepříznivě zasáhl jejich majetek.

102. Soudní dvůr měl za to, že v oblastech týkajících se společné zemědělské politiky měl zákonodárce Společenství široký prostor pro uvážení, takže opatření přijaté v této oblasti by bylo protiprávní, pouze pokud by bylo zjevně nevhodné ve vztahu ke svému účelu. Právo na majetek nebylo absolutní; výkon tohoto práva proto mohl být omezen, zejména v kontextu společné organizace trhu, za předpokladu, že tato omezení odpovídala účelům obecného zájmu sledovaným Společenstvím a nebyla nepřiměřeným a nepřipustným zásahem narušujícím podstatu zaručených práv. Označení „méthode champenoise“ bylo pojmem, který mohli používat všichni producenti šumivého vína před přijetím dotčených právních předpisů. Zákaz používání tohoto označení nemohl být považován za porušení údajného majetkového práva, které bylo uděleno žalujícím producentům. Nakonec přijetím přechodných ustanovení a umožněním pro-

⁴⁸ — Rozsudek ze dne 13. prosince 1994 (C-306/93, Recueil 1994, s. I-5555).

⁴⁹ — Nařízení Rady (EHS) č. 2333/92 ze dne 13. července 1992 o stanovení obecných předpisů pro popis a prezentaci šumivých vín a šumivých vín s přídavkem oxidu uhličitého (Úř. věst. 1992, L 231, s. 9).

ducentům používat alternativní výrazy (jako například „tradiční metoda“) vzala Rada v úvahu postavení producentů; za takových okolností nebylo možné považovat právní předpisy za nepřiměřené⁵⁰.

103. V projednávaném případě se podobně zdá zjevné, že i kdyby existoval zásah do práva užívat majetek, zásada proporcionality byla dodržena: italští pěstitelé révy Tocai friulano a producenti vína z této odrůdy měli v přechodném období v délce 13 let možnost přizpůsobit se nové situaci vytvořené dohodou o názvech vín, a jak bylo uvedeno výše⁵¹, zdá se, že jsou k dispozici alternativní názvy vín.

104. Co se týče druhé věty článku 1 prvního protokolu, i kdyby zákaz používání „Tocai friulano“ způsobil zbavení dotčených producentů vína majetku, mám za to, že by tento zákaz byl ve „veřejném zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva“, a byl by tedy Úmluvou povolen.

105. Zaprvé existuje zjevný obecný zájem v uzavírání vzájemných dohod na ochranu názvů vín Společenstvím. Zadruhé existuje zjevný právní základ v právním řádu Společenství pro tento zákaz, zejména právní rámec (který, vzhledem k tomu, že je obsažený a nesporný, jsem neuvedl podrobně) v oblasti popisu vín, v jehož kontextu je dotčený zákaz zjevně určen ke snížení rizika záměny mezi názvem odrůdy révy použité ve víně a názvem zeměpisného území, kde je vyrobeno. Nakonec nic nenasvědčuje tomu, že zákaz je v rozporu s jakoukoli zásadou mezinárodního práva. Zejména účinek dlouhého přechodného období, omezený účinek zákazu (jelikož jakostní vína s. o. je možné dále vyrábět z té samé odrůdy) a dostupnost alternativních názvů vín dle mého názoru znamená, že neexistuje nárok na odškodnění.

106. Úvahy obdobné úvahám uvedeným výše se uplatní na článek 17 Listiny.

XII — K osmé otázce

107. Ve své osmé a poslední předběžné otázce se předkládající soud dotazuje, zda jestliže je dohoda o názvech vín nebo výměna dopisů protiprávní, je čl. 19 odst. 2 nařízení

50 — Body 21 až 23 a 28 rozsudku.

51 — V bodě 97.

(ES) č. 753/2002⁵², dle kterého je zakázáno používat název „Tocai friulano“ po 31. březnu 2007, neplatný a neúčinný.

o přistoupení se nezmiňuje ani o dohodě o názvech vín, ani o problematice „Tocai“, odvětví vína je pro Maďarsko upraveno výlučně právními předpisy Společenství. Nařízení č. 753/2002 upravuje 122 odrůd révy se zeměpisným označením, tyto se tudíž nacházejí v totožné situaci jako Tocai friulano, která je však způsobem úpravy diametrálně odlišná od té, která se uplatní na Tocai friulano: těchto 122 odrůd je možné uvést na etiketách odchýlně od čl. 19 odst. 1 písm. c) tohoto nařízení.

108. Žalobci uplatňují, že zákaz v příloze nařízení č. 753/2002 je protiprávní, jelikož porušuje zásadu nediskriminace. Mezi 106 odrůdami vína, které Společenství povoluje k používání jako názvy vín, je pouze „Tocai friulano“ předmětem dočasného omezení. Navíc je porušena zásada proporcionality a povinnost uvést odůvodnění. Nakonec, jelikož dohoda TRIPS nepožaduje, aby členové Světové obchodní organizace odstranili právní ochranu homonymních zeměpisných označení, je zákaz zakotvený v nařízení č. 753/2002 protiprávní.

109. Žalobci a italská vláda ve své odpovědi na otázku Soudního dvora dále předkládají, že jelikož dohoda o názvech vín byla ukončena přistoupením Maďarska k Evropské unii a jelikož dohoda

110. Avšak všechny tyto argumenty zjevně překračují rozsah předběžné otázky položené předkládajícím soudem, která je výslovně založená na předpokladu, že dohoda o názvech vín nebo výměna dopisů jsou protiprávní. Předkládající soud zpochybňuje platnost nařízení č. 753/2002 (které mohlo být, nicméně nebylo, napadeno Itálií přímo podle článku 230 ES) pouze nepřímo, jako následek údajné neplatnosti dohody o názvech vín. Jelikož se na základě mé analýzy předcházejících otázek nedomnívám, že tato dohoda je protiprávní, sdílím názor Komise, že na osmou otázku není třeba odpovídat.

52 — Uvedeno v poznámce 22.

XII – Závěry

111. Ve světle výše uvedeného jsem dospěl k následujícím závěrům:

(1) dohoda o názvech vín byla správně a řádně založena na článku 133 ES a její uzavření spadá do výlučné pravomoci Společenství;

(2) pro účely jak dohody o názvech vín, tak dohody TRIPS Tokaj zeměpisným označením je, kdežto Tocai friulano není; tudíž:

— neexistuje rozpor mezi zákazem používat Tocai friulano po 31. březnu 2007 a ustanoveními o zeměpisném označení v dohodě o názvech vín,

— společné prohlášení není nesprávným vyjádřením skutečnosti a

— neexistuje rozpor mezi dohodou o názvech vín a dohodou TRIPS;

- (3) právo na používání názvu odrůdy vína pro prodej vína není majetkem ve smyslu článku 1 prvního protokolu k Evropské úmluvě o lidských právech ani článku 17 Listiny základních práv Evropské unie, ale v každém případě v projednávaném případě nedošlo k protiprávnímu zásahu v rozporu s Úmluvou nebo Listinou.

112. Jsem proto toho názoru, že na předběžné otázky položené Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio je třeba odpovědět následovně:

„Přezkoumání položených otázek neodhalilo žádné skutečnosti, které by mohly zpochybnit platnost dohody mezi Evropským společenstvím a Maďarskou republikou o vzájemné ochraně a kontrole názvů vín, schválené jménem Společenství rozhodnutím 93/724/ES a podepsané dne 29. listopadu 1993, nebo výměny dopisů týkající se článku 4 této dohody.“